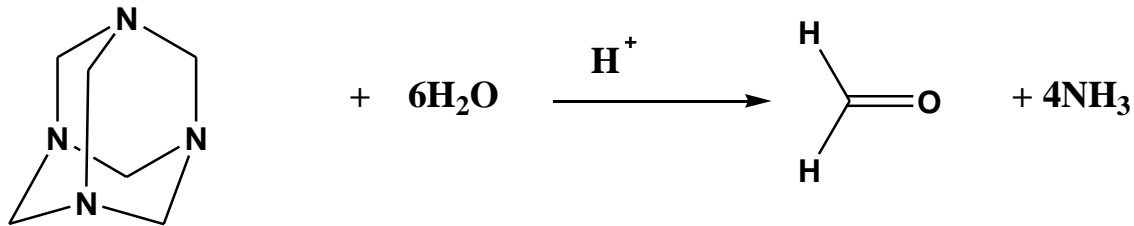

Pro-farmaka, proléčiva, prodrugs

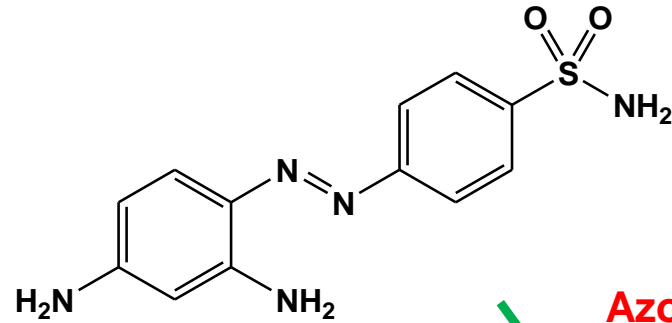
Adrien Albert 1958 – terapeutické látky, které podléhají biologické transformaci dříve než vyvolají farmakologický efekt

- Jsou biologicky **inaktivní**.
- **Liší** se chemickou strukturou od účinné molekuly.
- V organismu se **enzymatickou** nebo **neenzymatickou** cestou štěpí na aktivní formu (molekulu)

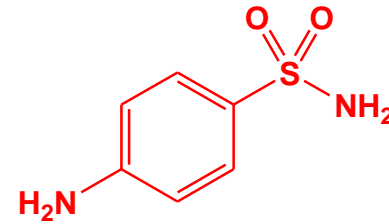
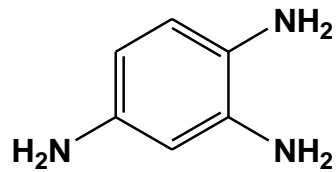
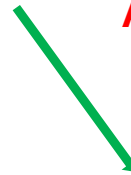
1899 – Urotropin, Methenamin

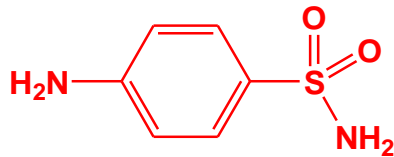
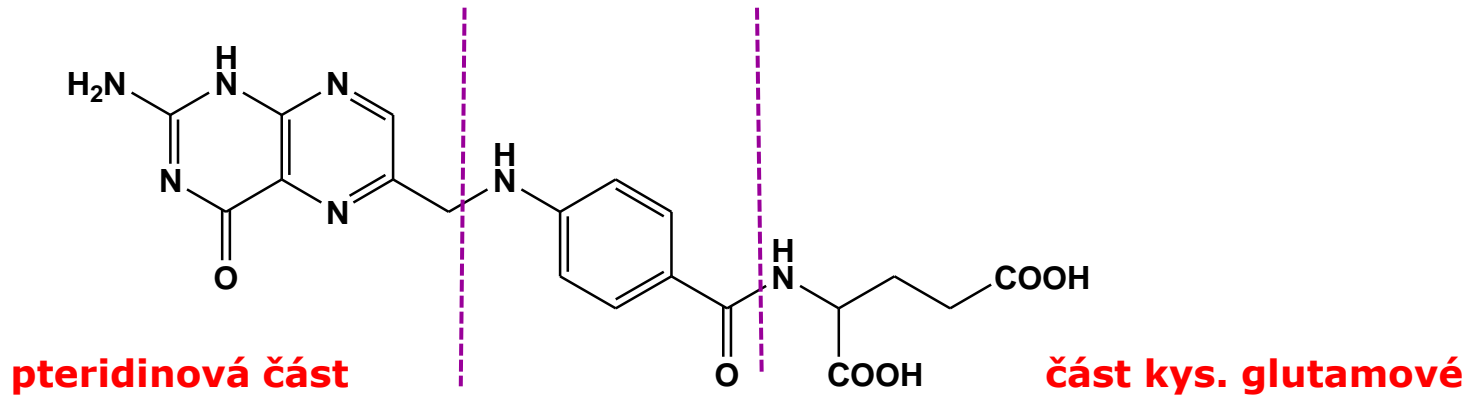
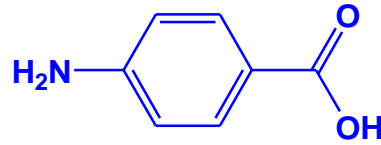
Prontosil

Azoreduktasa – črevní bakterie

Mechanizmus účinku

Požadavky na prolečiva

1. **Překonání** četných barier (farmaceutických, farmakokinentických, farmakodynamických).
2. **Dosažení** co nejvyššího terapeutického účinku bez vedlejších efektů za minimalizování toxicity.

Význam strukturální modifikace molekuly proléčiva

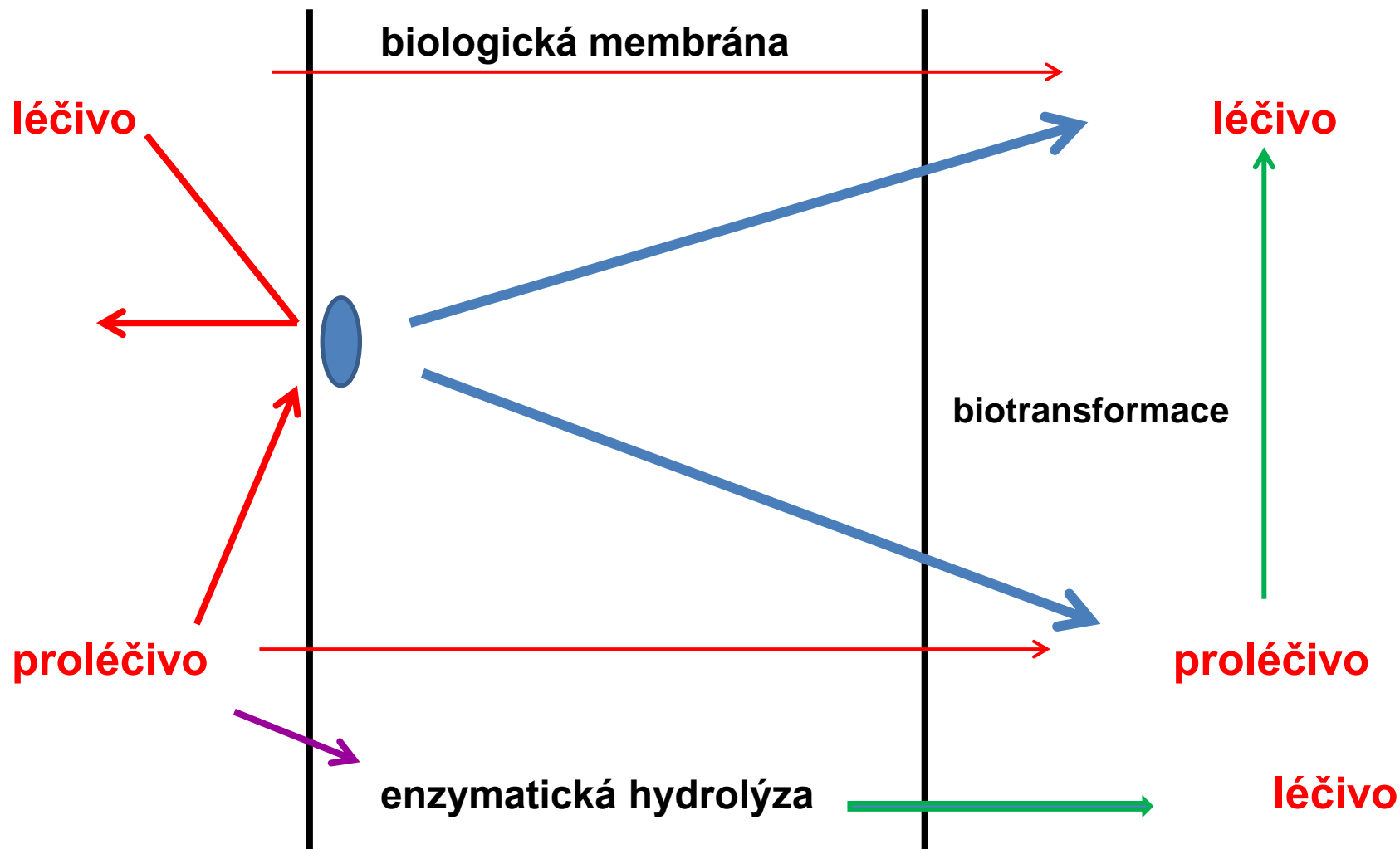
Prostup léčiva přes biologickou membránu - sliznice, žaludku, střeva, kůže aj. – **dosažení** místa svého účinku.

Optimální fyzikálně chemické vlastnosti – prostup pasivním transportem nebo přes transportní receptory (polární látky, nevhodné fyzikálně-chemické vlastnosti prostup zpomalen či zastaven)

Zlepšení vstřebávání - příprava vhodné formy proléčiva, která může procházet membránami:

- pasivně nebo přes transportní receptory **beze** změny,
- nebo s enzymaticky či chemicky **obměněnou** strukturou.

Princip působení proléčiva

Výhody, které přinášejí proléčiva:

- **zdokonalení formy** (např. vzrůst rozpustnosti ve vodném prostředí),
- **zlepšení chemické stability**
- **přijatelnost a vhodnost pro pacienta** (odstranění nepříjemné chuti, zápachu, dráždivosti),
- **zvýšená biologická dostupnost** (dostatečná absorpce *per os* intravenosně, permeabilita krev/mozek),

Výhody, které přinášejí proléčiva:

- **prodloužení** působení, tzv. protrahované formy, které vedou k postupnému uvolňování léčiva,
- zvýšení **orgánové** selektivity – specifická distribuce („targeting“) do cílové buňky, tkáně,
- potlačení **vedlejších** účinků, potenciální toxicity metabolických intermediátů.

Příprava prolečiv:

- nejčastěji vazba **kovalentní** mezi jednotlivými složkami,
- vyskytují se rovněž **solí** nebo **komplexní** sloučeniny – uvolňuje se účinné léčivo.

léčivo

derivatizační reagens

pro-léčivo

R-COOH

R¹-OH

R-COO-R¹

R-OH

R¹-COOH

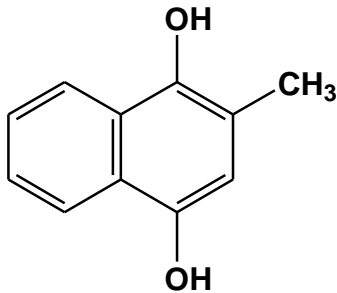
R-OCO-R¹

R-NH₂

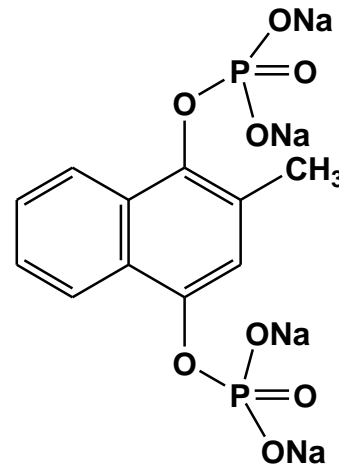
R¹-COOH

R-NH-CO-R¹

Zlepšení rozpustnosti

menadiol

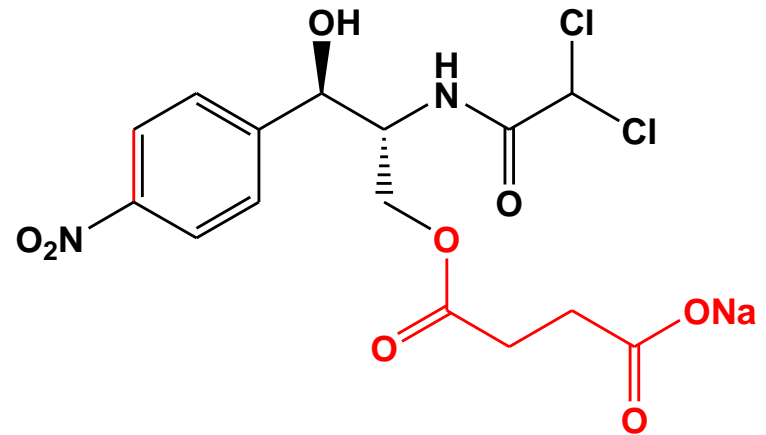
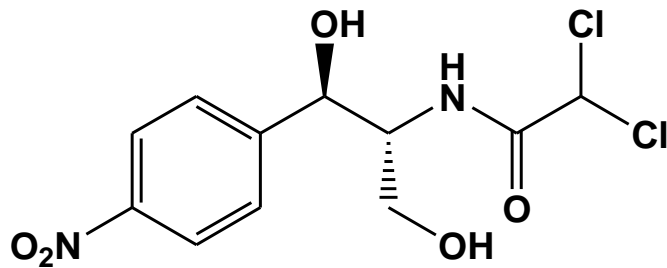
menadiol difosfat

(vitamin skupiny K)

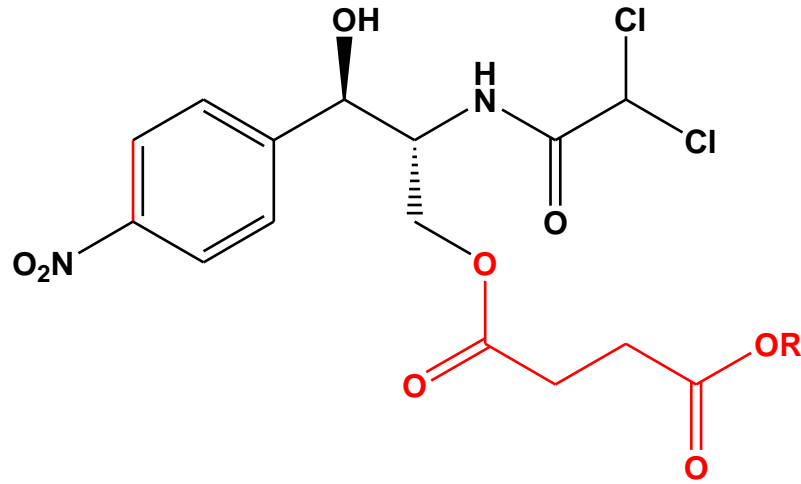
Indikace: hemostatikum – zastavení krvácení

Zlepšení rozpustnosti

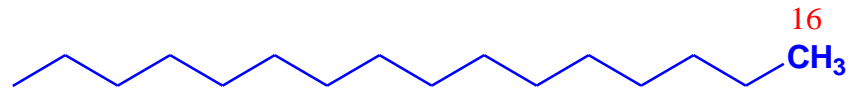
Chloramfenikol – hemisukcinát sodný - parenterální aplikace – použití v očním lékařství

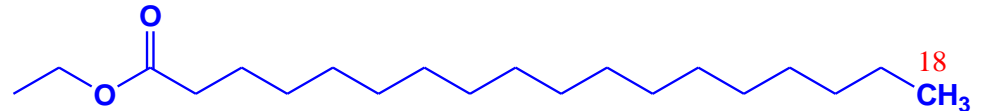
Zlepšení chuti

Chloramfenikol - palmitát

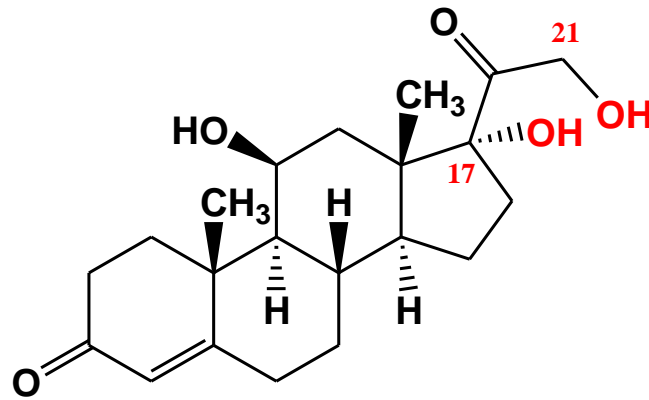
Chloramfenikol - stearylglykolát

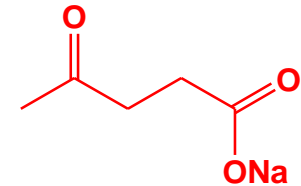
Indikace: v pediatrii

Zlepšení rozpustnosti

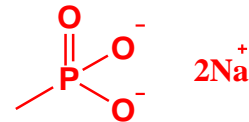
Hydrokortison (kortizol) - substituční terapie při insuficienci ledvin, lokálně jako antiflogistikum v oftalmologii, ORL, revmatologii a dermatologii

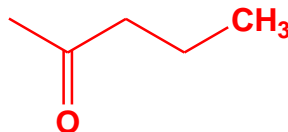
hydrokortison-21-natrium sukcinát

hydrokortison-21-disodium-fosfát

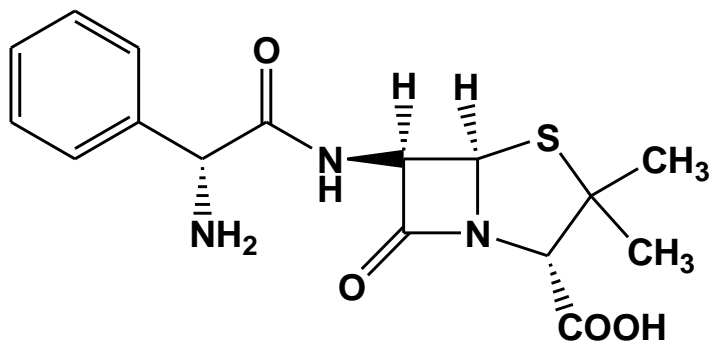

hydrokortison-17-butyrát

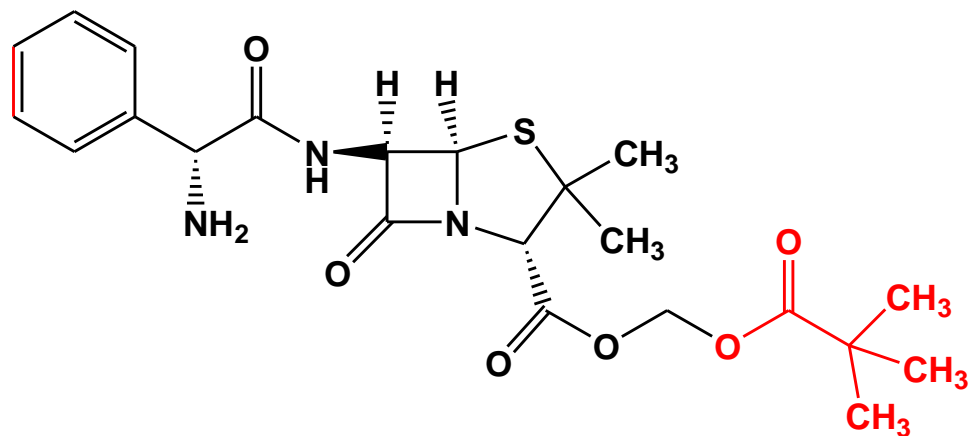

Prekurzory se zlepšeným vstřebáváním – zvýšení lipofility

Ampicilin

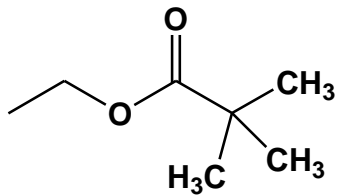
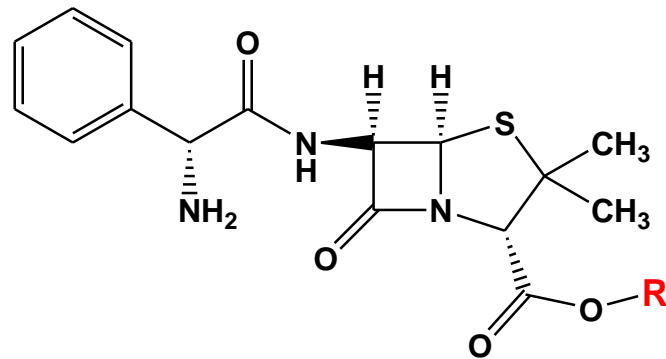
Pivampicilin

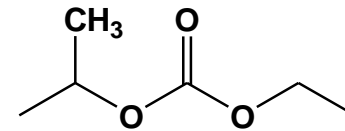
Fleming – 1929

Léčivo se hromadí v určitém orgánu, hydrolizuje se, dosáhne požadované hladiny v séru

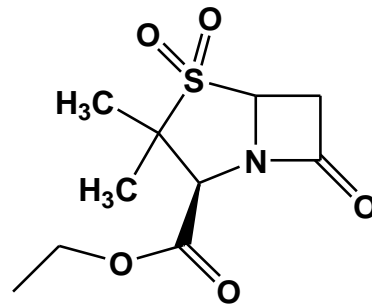
Prodrug léčiva - ampicilin

pivampicilin

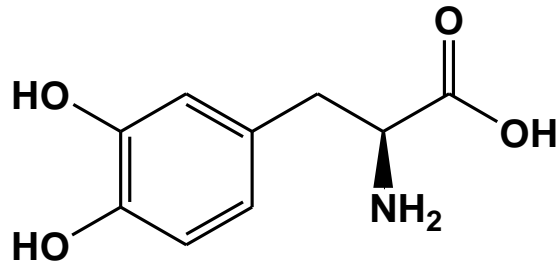
bakampicilin

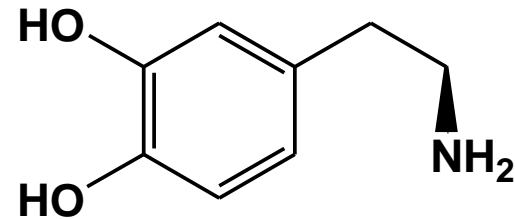
sultamicilin

Ovlivnění farmakokinetiky

Levodopa

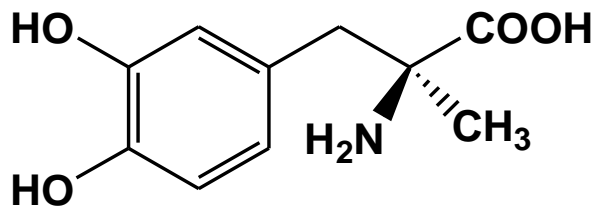

Dopamin

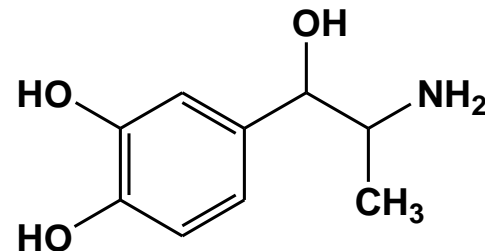

Indikace: terapie Parkinsonové nemoci

Methyldopa- terapie hypertenze

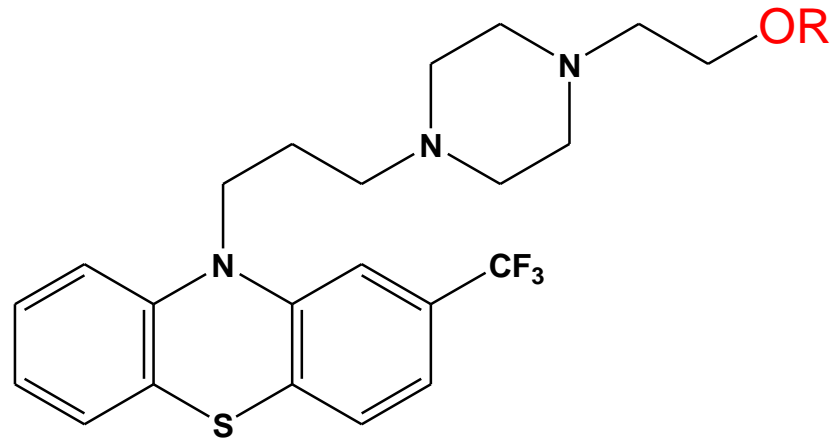

alfa-methylnorepinefrin (korbadrin)

Prekurzory s protrahováním účinkem

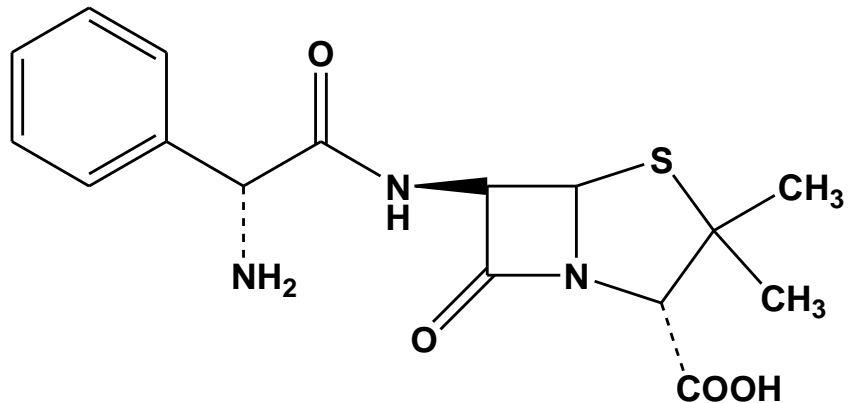

$\text{R} = \text{H}$ flufenazin

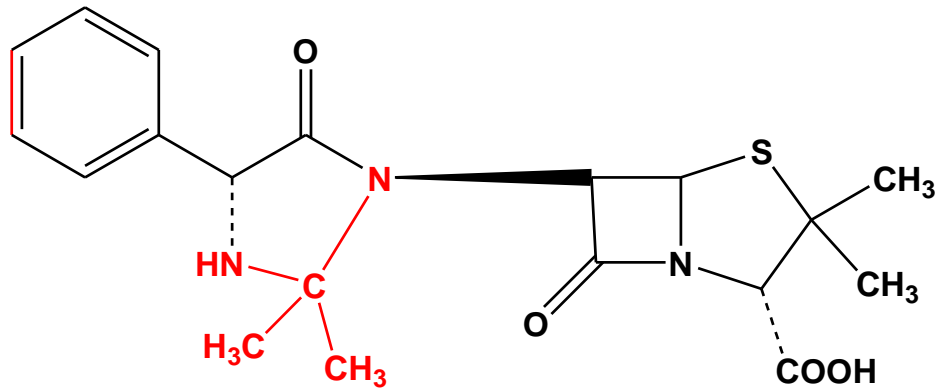
$\text{R} = \text{CO}-\text{C}_9\text{H}_{19}$ Flufenazin dekanolat

Prekurzory se zvýšenou stabilitou

Ampicilin

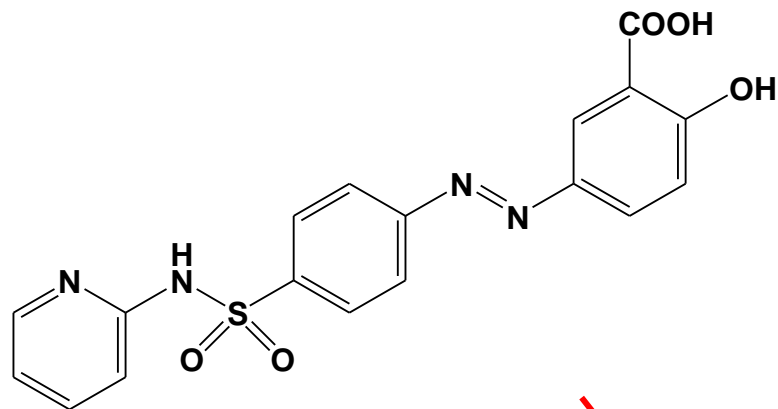

Betacilin (inf. roztoky)

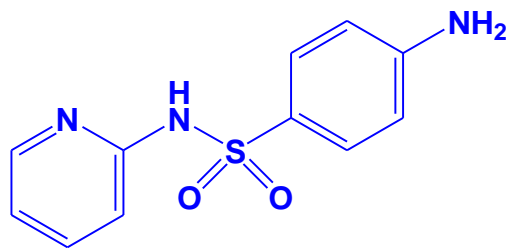

Selektivita účineku

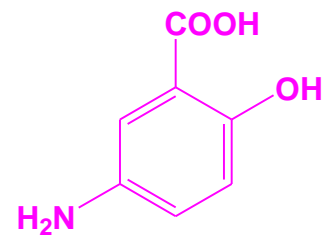
Salaziny

sulfasalazin

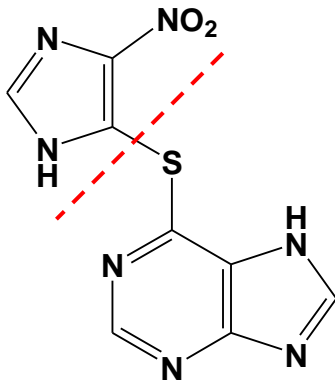
sulfapyridin

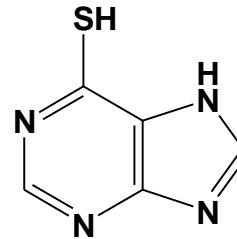
mesalazin

Toxicita

azathioprin

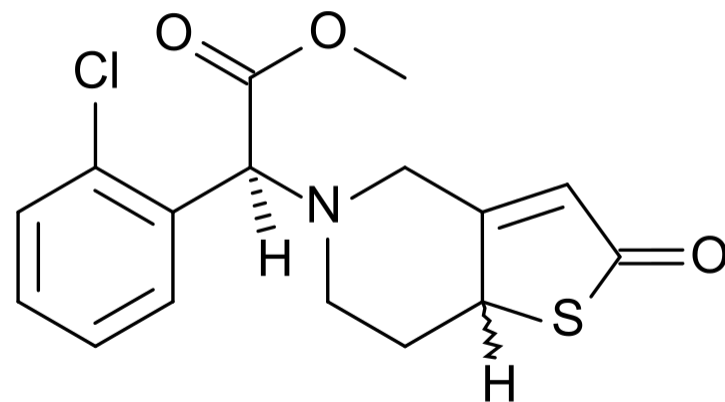
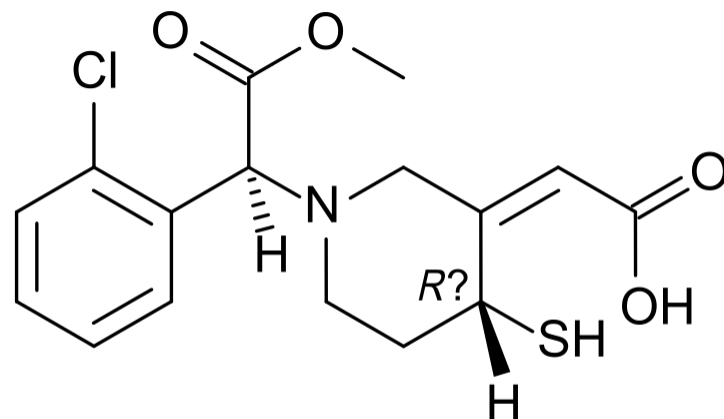
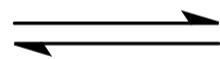
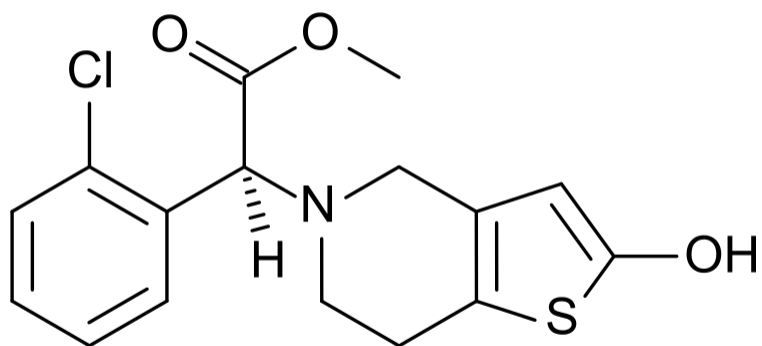
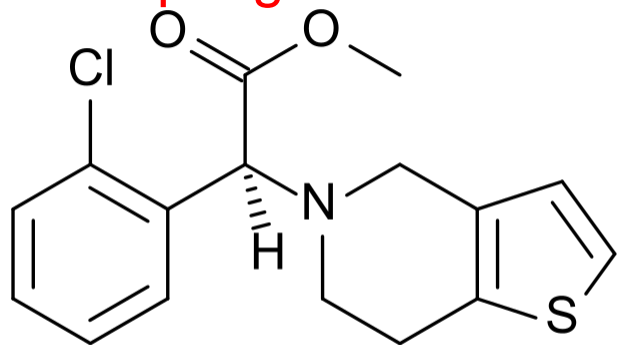

6-merkaptopurin

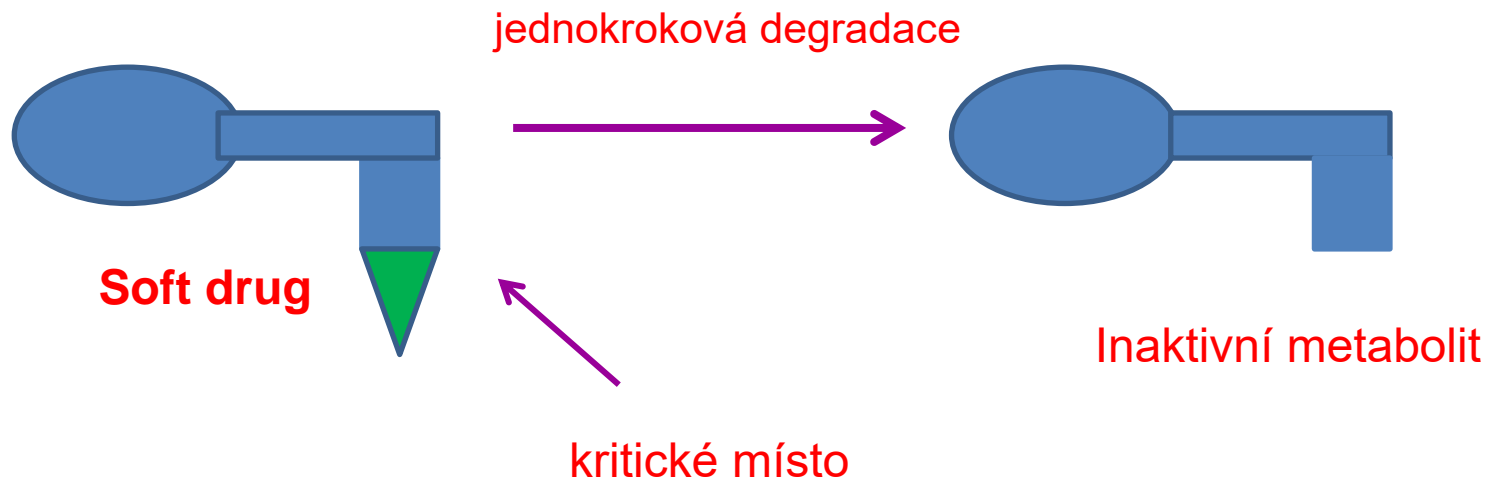
Proléčiva – metabolism

Klopitogrel

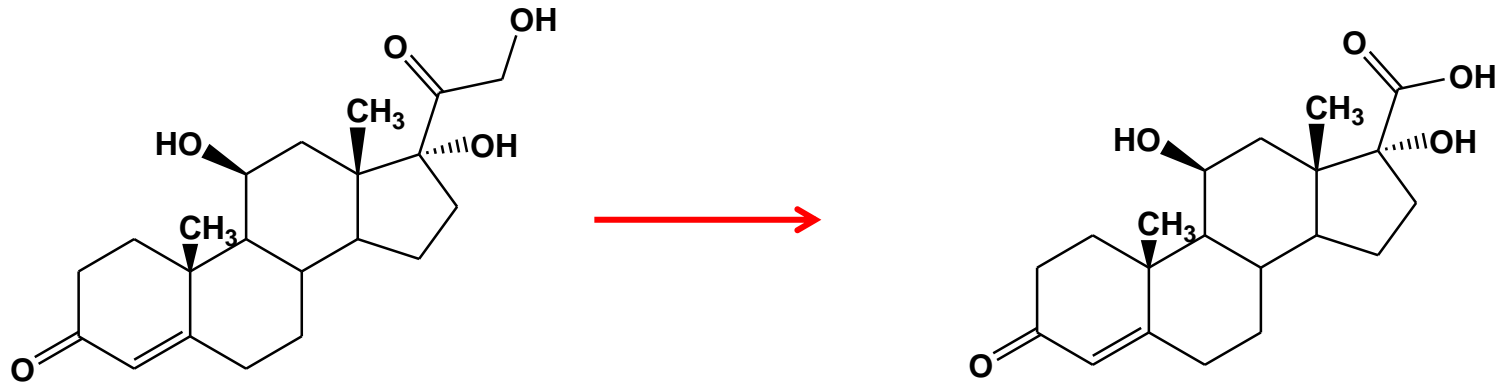
Soft drugs (SD)

- Biologicky aktivní chemické látky (léčiva).
- Strukturálně se podobají **známým** aktivním látkám (odtud také možné označení "soft analogues,") nebo může jít o zcela nové struktury.
- Nejvíce se využívá **degradace** pomocí plazmatických a tkáňových esteráz s nízkou specifitou.
- **Hlavním** cílem při vývoji SD je získání **bezpečnějšího** léčiva s vyšším terapeutickým indexem

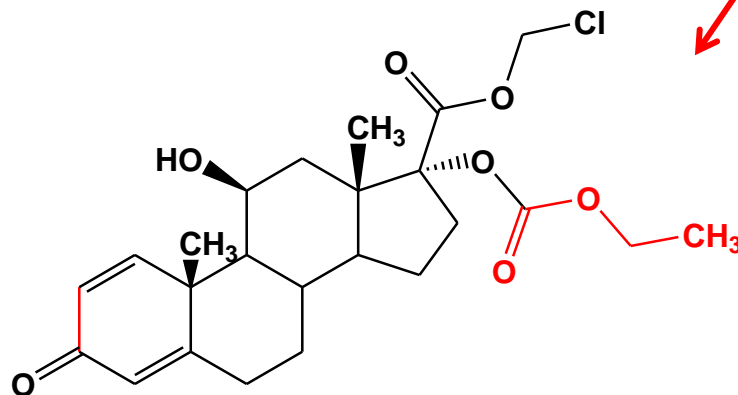

Hydrokortison (kortisol)

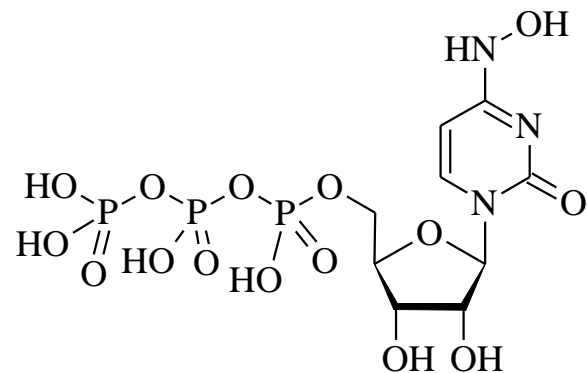
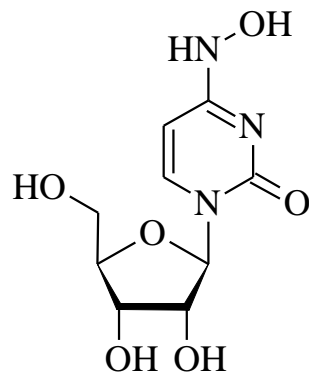
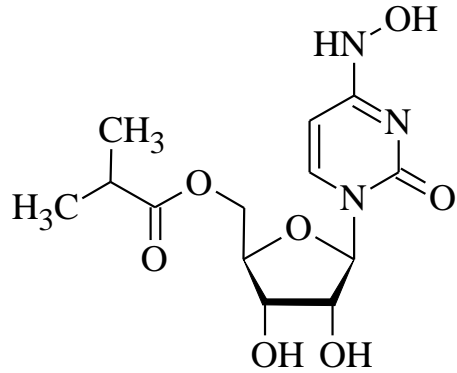
kyselina kortienová (inaktivní metabolit)

Loteprednol-etabonat – oftalmologické antiflogistikum

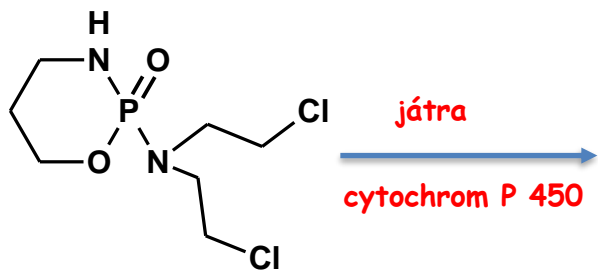
Molnupiravir -Covid-19 je v googlu

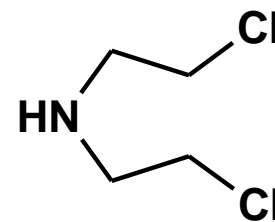
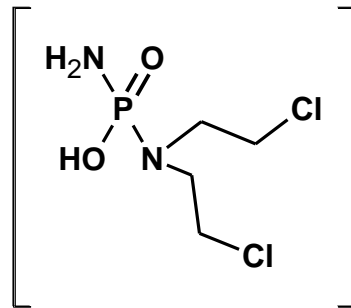

Bioprekurzorová profarmaka

- Lékivo specificky navázáno na **vhodnou** skupinu přenašeče
- Modifikací je vytvářena nová sloučenina, která může být na účinnou látku převedena metabolickými procesy, obvykle enzymatickou oxidací nebo redukcí.

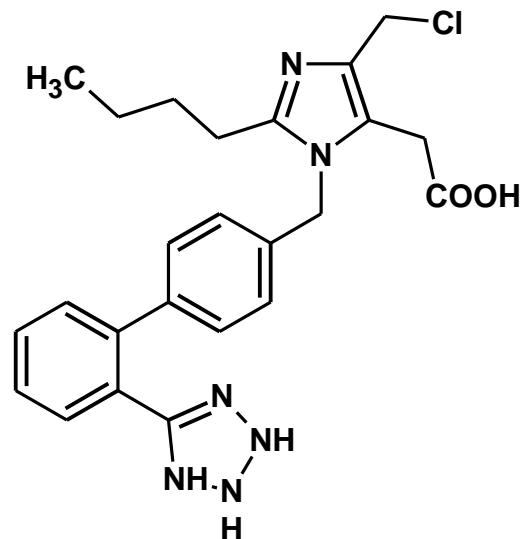
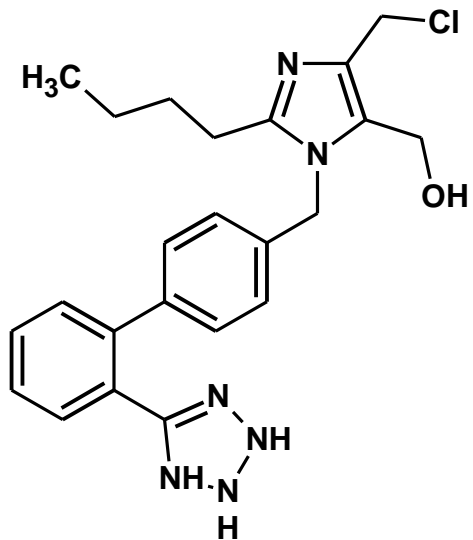
játra
cytochrom P 450

cyklofosfamid

dusíkatý yperit

Losartan

Metabolit v játrech, 10-40 krát účinnější